

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§.13. Ducentorum denariorum, &c. Est puer vnuſ hic, &c. Quidam pauperi respondent cum Philippo, quòd non sis: alij cum Andrea, quòd tantis non sufficiat: cum eleemsyna crescere debeat tantum, quantum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](#)

DOMINICA QUARTA QUADRAGESIMÆ.

§. 13. Ducentorum denariorum, &c. Est puer unus hic, &c. Quidam pauperi respondent cum Philippo, qd non sit: alij cum Andrei quod tantu non sufficiat: cum eis synacescere debeat tantum, quantum erit, cum tanti.

Dilectus Cypranes cu[m] hic argumentum apponimus, ingeniosè perpendit horum telepona Apololorum. D. Philip in sustentia sic resp[on]det, quod non sit, iec[er]t balat quo tanta sic currat famis mediæcum non adiut de[n]arij. D. Andreas respondebat: verum est quod habatur aliquid, sed parvum insufficiens. Hoc c[on]sidera (loquitur ille) duo telepona, que pauperibus dant hospitium cl[er]icosynam rogantibus, quibus centen[ari]a ab illa eroganda solutos. Vnus sit: non est. Certe, charitatem, gratulauerit daret tibi sed non habeo. Altera: habeo quidem, sed hoc parum est, & tanquam mea sunt obligationes, vt illis non sufficiat. **Quid inter tantos?** Habes hic (respondebat D. Bal) quod te in danda cl[er]icosyna reddat sacerdotem, quod uenire tibi videatur, licet habeas facultates, tua tamen sint rationes sumptuum, vt illis non respondeant. Versutus est haec dialoli (sic pse, qui cum uocari quanti tibi referat elemosyna), laborat illam tibi quantum potest impedit: & medium huic efficacius hoc est, tot tibi in domo tua ponente necessaria, vt firmiter credas quod etiam ad illa non sufficiat, & te ipsum tibi tot solutionibus proponit spectabilem, vt omnia tibi illi seruandis pauca videantur. Nobilis es stemmate, vt vero hoc patet, necessaria tibi sunt argentea va'la, sedes horofiticæ, aulea Babylonica, strigula pretiosa, tibi familiari stipatores, & pedissequi uxori. Praes conciliis, iustis est ut fulgeat aurum in vmbellis, & in curiis, magnus sit famulorum numerus, sint autem stratae per eleganter. Titulo preemines alios, laudet ratio, vt domus thulo couenient, & vt differentia patet in domestice, sicut est in qualitate, requiruntur insignia, fercula, vehicula. Domina nobilior commendatis, hoc patere debet in ornatu, vestibus, gemmis, annulis, muremulis, torquibus, domicellis, pedissequi. Hoc fatigat sumptuoso diabolus, vt tuam tibi persuadeat dignitatem, qualitatem, & obliga iones.

II. Facinus fuit regis Nabuchodonosor Babylonie principis omni stupore admirandum: erat hic vir communi statuta mei, tuique similis. & nihilominus Hieron. Bapt. de Lanz. Tom. III.

L de opere & eleemosynis.

I. Apololorum responsonem semper habent auati in ore nunc eleemosynas. Ho. 6. in dantes auro.

II. Allegoria

nus ex intoleranda superbia cupiens ab omnibus ascerari, statutum irigit auream sexaginta cubitorum altitudine. Cibatus communias sex continet palmos, & Babylon eius iraor erat, unde statuta ad minus centum habebat vias nostrarum altitudine. O stupitem & bardum, & quanti seipsum facit, & quam magnum se afflumat, & quonodo eius perlongo in eius crevit conceptu & imaginacione, vt homo cum esset tam exiguis, setam magnum imaginetur, vt tota hac altitudo respectu sua parva videatur Ita multis contingit, q[uod] ibus diabolus in cogitatione sua excolit perfidiam, & qualitates, & tanta prepotentia celsitudine sublimis: vt illis conferendas & satisfaciendas omnia parva reputentur, & potest quod ipsi soli omnibus terra iugribus indigeant, & quod ad tam alenam hominum multitudinem, & tantis occurrentium expensis, quantas illa requirant quilibet habeant, minime sufficiat. Illo (inquit Bal.) tibi sicut dial o[ste]ri totum familiarium, vt D. Basilius arbitrius s[ic] licet multa possides quod omnia sint Ho. 7. est necessaria, quinquo tantis non sufficiant, & hoc Tom. 1. modo pareres: repelit, dicendo: licet habeam, tantis non sufficit. **Quid sunt inter tantos?** Se sumptus non necessarius penitus, ait D. Paulus (non sumptus necessarij sed tibi dialolus persecuet esse necessarios). **Quis argentei thorii, mense item argentei, letti eburnei, sellae eburneæ, itare nequeant illo modo ad pauperes penetrare duuit?** Quanquam ad tuas veniant fore, miseram regantibus cunctis non posse sufficiere. Pr[et]er sequitur eligantur hoc argumentum frater eius D. Gregorius. hanc suu[m] probans altitatem diaboli, q[uod] a persuaderet hominiibus suis filiis, statu & viuante esse necessaria, tam superflua, quala quotidie conspiciimus. Quot argentea ferim, quot tapetia, quot aulea, quot margarite, quot vanitas? & omnia haec (inquit) vt videns tantis te debere protiscere, indices impossibile pauperibus elemosynam erogare. Hac fuit illa reflexio illies diuinitarum hellenioris Natali Carmeli. Trat. lic ad luxoriam assauim dices, de quo he Spiritus S. Frat[er] homo illi magnus nimis. Magnus erat magnopere ob armentorum opimum abundantiam. Permagisticum die quotidie coniunum instruxerat de quo sic S. Pagina. **Ecce erat ei coniunum in domo eius quasi coniunum regis.** Omnes explicita fronte letabantur & gloriantur, (a) Todo yna hic & illi ubique mensa, caterinatum panes: & la barpi carni superflueus: mitit ad illum David profugus cum Iuis a facie Saul, depiccat, vt benevolē concederet quidquid animo federet, &

III.
Avaritia
Nabal
taxatur.

qui quid primum occurreret. Quodcumque inuenieris manus tua da serui tuis, in eis laborantibus. Quibus ille dñe nimis: surget mihi multitudine domus gregum meorum tensoribus, passim & iamvis: hinc & illis omnis sunt necessaria, sicque satis ignominios Dacilis famulos domo eliminavit. Excandit David vehementer & mentio, iludque evenerit quod ibidem erratur. Notat autem Spiritus S. qd' quidam de numero famularum qui dominum intus & incutie norerat tale de ipso tulerit testimonium. Et ipse filius Belial: Et bene quidem: etenim illi diabolus tam efficaciter tantos illos propolecerat, quos domi habebat, & illa tanta, per quia eradebat se teneri subuenire, ut suo iudicio, non obstante tanta rerum affluentia, quibus ita circumdabatur, ut per pavimentum paues, armi, carinumque ferimora tererentur, non tamen quid reliquum esset iudicis impertendum, qui deforsis elemosynam percuti conuenerant.

Vinam vos tales non sitis, nec diabolus ille sit qui tui describat rationes, illosque tantes robis proponat famulos, populum, qualitates, ut ex estrast sententia quod etiam tamen non sufficiat, pauperi denegue eius elemosynam. Optime D. Aug. exponit rationem non reuersions coram ad arcam, quando à Noë dimittebatur: & hæc ea est: cum enim aus illa ex via parte intum in modum rapax sit & avara, unde quidquid videt, furatur, & abscondit, ex altera vero via vivat longissimam, trecentis enim superumuit annis, & semper defectum sibi formidat: hic licet totus mundus mortuum cadaveribus obstereretur: sibi tamen illa non sufficere verebat, quia quantumvis illa multa essent, multi pariter dies sibi forent, & tenuit quod si arcam repeteret, interim alij illa devorarent, sibi vero deficeret. Tales sum hodie multi huius faciliu[m] vices. Attentè considerant, quod vita possit esse longam, quod annis pluribus conseruit diebus, quod filii sit prouidentum, & authoritas dignè conferuanta: subtiliorum quamvis opes abundant, illi tamen pro tantis modicæ censentur, licet eorum dominus tot bonis regurgite sit mundus mortuum cadaveribus. Non si columba reperiens etenim ehu ramum, illum Noë detulit, quotam Noë quam arcam latissimæ: hoc enim modo agit ille, cuius complexus est & columnbinum, non autem avarum & cursum, quia Deo fidit, & credit contra rationem esse, ut olim, quam illi Deus indicauit facultatum, sibi soli remaneat, sed ramum sed partem eius destinat orphano, alteram indigenti

Tract. 6.
in Ioseph.
IV.
Cur Cor
vus non
sit reuer
sus ad
aream.

V.
Divitium
avaritia.

puelæ, alteram constricto carceribus.

Hoc docere voluit (ex mente D. Cyp.) Elias 52. ^{1. Cyp.} Propheta viduari illam Sareptanam. Accedit ille L. ac Ope. lam vates fame, finique deficiens, calicem aqua, & Eleemosynamque postulans panis. Cui illa, libertissime, VI. Domine mihi darem tibi, sed patrum est quod habet Elias ebeo: viuit enim Dominus, non enim habeo, ani. elemosynilla in domo mea, nisi pugilum farinæ, ut ne docet inde mihi tortilam compitam, filioque meo, & fecundus demum ad sepulchra tendimus. Ne timuens ostendit Domini respondet Elias, tibi hoc parum videatur, nec tibi filioque sufficiens. Ex hoc igitur mihi tribue, & experientia discis, quomodo per hoc medium tibi non deficit, sed potius crescat alimentum, ut omnibus habebas sufficienter. Et enuntius probans dicti veritatem, videatur tibi (loquitur D. Cyp.) illud quod habes modicum esse, & vos esse tantes, ut etiam tibi filioque tuis non sufficiat, proinde quanto plures sunt illi, tanto strictius concludit manum, & à dando te continet an illis: Non eris, inquit, multum te decipi, & à recto deviare: quinimum tibi cedenter probabo, quod hoc ipso, quo tanti estis, elemosynam tanto debet esse liberalior, illaque cresceret debet amplius ad proportionem, quā numerus crescit istorum.

Primo ex eo quod animam spectat. Passum nonrum est, quod quo maior est numerus infirmorum, elemosantio debet esse & numerus remediorum. Et si synanthropus tandem domus incendio valetur, tanto copiosior fit infunditur aqua, quantum crescit flamma vehementius, & insigne pacib[us] scintillat dilatatur. Similiter manifestum est peccata, censenda anima in familiis, quibus per sternitur, omni vigore & vi, copiosioribus ad virtutem destinata: nec non ignem esse veracissimum, qui in illa accenditur, quo quidquid boni habet, consumitur: Hoc enim synanthropus illud declarat Job in adulterio. Igne est usque tundere ad perditionem d. moras, & omnia eradicare gemina. Eodem modo in propatulo est oleum molinum Iob. 31. 26 medicinam esse mirabilem curandis peccatis efficiacem idcirco namque illam adhibuit propheta Daniel ter maximo illi peccatori Nabuchodonosor. Peccata tua elemosynam redime, & inquirites tuas misericordias pauperum. Imo Christus expertissimus ille medicus primis illam praescribit peccatoribus: Date elemosynam, & ecce omnia misericordia vestris. Verba hæc conuenienter expedit D. Chrysostomus. Pariter aqua est elemosyna ad Lue. 21. 14 hunc ignem extinguendum apertissima: sic enim de illa Salomon. Ignem ardorem extinguere aqua, pop. & elemosyna resistit peccato. De quibus alibi fuisse. Quod cum ita sit, harum videlicet segregatum

VIII.
Eleemosyna a-
que cō-
paratur.
T. ad. 2.
Nu. 46.
& Iug.

dinum medicinam esse eleemosynam, & aquam, quæ ignem hunc extinguat: necessariò sequitur quod quanto crescent amplius infirmitates, & huius iugis vehementius flammæ consurgunt, tanto necesse est amplius crescere eleemosyna. *Q. x-*
ro. igitur à te, numquid res est Iudeo clarius, quod quanto magis augentur familia tua tanto plures sunt filii, filiae, domesticis, tanto plures sunt & iugitimi, & eminenter increvit flammae voraciæ res? Quisque enim sua habet peccata, & ab i. lise excipitur nemo, quo circa populus vbi copio; tanto & scelerum mulito numerosier. Ad hanc agitur mensuram necesse est crescere eleemosyna, & quanto illi multipliatur amplius, tanto illi similiter amplius augentur.

IX.
Exemplo Job pro-
batur.
Iob. 1.5.

Fuit hoc, si Cypriano credimus, argumentum Job, quod eo modo quo hihi in numeris augebatur, & familiæ sive tanti, sive illi multiplicaret eleemosynas & sacrificia. *Oferat bula-*
castra pro singulis. Septuaginta verterunt ex Hebreo. *Secundum numerum eorum.* Et vocat sacrificia, non solum ea que Deo litabantur in altari, vitulorum & oviuum; sed etiam eleemosynas: hoc enim nomine in facies litteris decorantur, ut probat D. August. Hoc autem nomen (teste Cyp. illis Apostolus adscriptis Philippensibus) obrogatas eleemosynas congratulatus. *Misericordia odo-*
rem suauitatis, boviam acceptam placenter Deo.
Iob., inquit D. Cyp. *sacrifica numerosa pro filiis offerat, quantusque erat in domo signorum nume-*
rum, tantus dabatur Deo. Et hoc velut in esse debetur exercitium, ut ad mensuram quæ domes-
& Elemen-
tum cuius tui multiplicantur, etiam augentur ele-
mosyna.

X.
Ratio de
Causis.
Dece. 6.
Phil. 2.4.
12.
D. Cyp.
Lde orat.
& Elemen-
tum cuius tui
multipli-
catione.

Secundò responderet Cyp. quanto attinet ad coti-
pus, & vi temporalis iubuentis. Dicito milii, si videlicet agricolam, qui suam solet suffertare familiam exercitio sui feminis, sed cernens, sibi filios accrescere, genitrixque familiæ multiplicati-
ri, multo parcius seminat, cui si deceres: Amice, cur hoc anno minus, quam præterito, se-
minas? Ille vero responderet, quia familiæ nu-
merus excedit, quid illi deceres? Amice rorco ab-
errans celo: quinquo crescente numero dome-
sticorum crescere debet & feminis: quod namque tibi plures sunt tanto & indiges pane abundanter: modus autem illum abundantius col-
lendi est plura terra feminæ committendi. Eo-
dem modo si mercatores cornices, qui ad cam-
biun mutuant, nundinas percutueret, mille sumptus in illis faceret, magna liberalitate priorus, qui nunc se subducet, nec auctor et negoti-

tiati, nec dare summam aliquam cambis: dices autem illi, Domine mihi, ut quid ab hoc te substa-
bis mercatum tibi adeo proficio? responderet au-
tem: Domine, eo quod signorum meorum in-
creaserat numerus, maiusque familia, eti mili-
providendum, an non illi responderes: à sco-
po del ras, ailes sunt ha fabula: quoniam tanto
tribi modo diligenter est negotiandum: cum e-
iusmodi major curæ tua sit: communis multitudo,
per urbibus indiges quoque facultatibus: has autem
conquerendi praxis hec est unica, diligens pru-
densq; e negotiis.

Dicito nini, querit ille S., an non tibi dicit S. *Lection* [& postea probabimus] eleemosynam se-
men esse seculum & abundantissimum: etenim
vnum dando tibi centum in hac vita rependit, &
in altera messem infinitam. *Centuplum in hac*
vita, & in futuro viam aeternam. Necis quod
si hic aliquoties fementi non respondet messem:
eo quod supra terram cadat, vel nebula vel feci-
tate vel terræ sterilitate contempnatur, nullum
horum inveniat periculum fementis eleemosyna?
Numquid milles ubi Deus in S. suis litteris as-
serit, eleemosynam cambiam esse & negotiatio-
nem quo dando vnum, certissimum est locrum
vltra centum, & milles & decem milia? Ad men-
strumq; agit, quæ familiæ tuae tanti crescent,
crescere debet & fementis ista, ista negotiatio-
nem autem (inquit idem Sanctus) potes face-
re, quæ tibi victimæ addas tuisque filii secundore.
Sic illud aliter evanescit in hac materia vel latullus
David, vnum scilicet ait toto vita sua decussis,
se fuisse expertus, quod aurumq; am. viri filium
eleemosynarum videat stipem, iuvam emendican-
tem; aut illi defusse necessaria, cuncte filii.

Tanior fui, etenim sensi, & non vidi in istum dere-
latum, nec semper eius quarens panem. Eleemosyna-
riam *vocat luctum,* iuxta S. Scripturæ
phatium, quæ eleemosyna dicitur iustitia prope
alias notauimus. Sciat, inquit, qui continuo in-
stat eleemosynis, quod illis sibi susque filii
diuinam confirmet benedictionem. *Tora die Ps. 36.25.*
miseretur & commodat, & semen illius in bene-
dictione erit. Si hoc modo diuinam sibi obti-
neatur benedictionem, in tuto sunt illis omnes
se facultates: tam enim *Spiritus S. rotu-*
mus sentientia. *Benedictio Domini dinites facit.* *Prov. 10.4.*
Hoc ipsum tu experiabis, sciriique ita, si fides
tua vita esset, credendo, & confidendo ita
secund; ut nihil magis, ad quod tibi Deus pro-
misit: attamen illa languescit, & tuo iudicio,
quod pauperibus erogas, tuus censes de cœlesti
facultatibus.

G. 2 Tercio

XI. Tertiam addit. D. Cypr. rationem, quam velim ad uertas quod non ob tantorum familia tua geras curram, rui ne obliuiscaris. Num tibi quatuor prospicendum est filiis? Aliorum alde, tuum ipsum spiritum, cuius non par est, vt obliuiscaris, nec delectas inaduentum. Expendit D. Bern. & dat Eugenio l'otuisci suo quandam. Discipulo spiritus s. continuitatem Eboracum de ciberna tua. Et deriuunt fontes tuae foras, q. d. Accurte, de bonis suis faciendo fontes, filii tuis tuaque famalia: verumtamen tu primus bibas, nec ita fructefcas, viungulis diligendo portiorem, tu ictus exacerbas. Quid solus frandans munere tuo? Omibus debitor es, & solus negas te ibi, omnes participant te, omnes de fonte publica bibunt peccato tuo, & tu seorsum sisens sita? Recordis, inquit, illius maledictionis, quam Deus ipse fulminavit. Maledictus qui partem suam facit detestum. Si maledictus ille, qui alijs elargiendo ipse partem sibi securat detestem. Quid ille, quise penitus reddit experient? Potio melior, quam tibi quoque potes elargiri spiritu, est elemosyna: quod cum alijs distribuebis, perditur, tibique denatur: solum istas, solimum tibi remaneat, quodcumque mendicis erogaveris. Rationem hanc acutem iatis expendit. D. Basil. Deisti esurienti tibi consulemus, & quod deditis, nol te cum auxilio rineremus. Hoc, inquit, est, quod Dominus moneret, consulebatque discipulos. Thefauritace vobis totauro in celo. I. felicitate vobis, nec omnia ratus illis impeditur, nec vos reuini remanete nihil vobis retenentes, de quibus alias fusius diximus, & dicturi postmodum sumus.

„ §. 14. Precipit Christus, suis tradantur manibus, vt tribuat comedendum affectus suis: quinque videlicet panes hordeacei, & duo pisces: quod tanquam Deus tanum intendit necessitatū remedium in uictu, quem illi concedit, & non superflua carnis delicia.

„ §. 15. Vbet igitur Salvator, narrante sic D. Matthaeo, ut dicens suis tradantur manus, panes illi quinque hordeacei. Afferre misis illis hoc, illis ergo laetis suis accipit manus, quos cum habet, praecepit Discipulis suis, populum ordinatum suo quemque loco disponente, vt illi cibum ministrarent. Eminensime Domine, numquid mens tua haec est, totam hanc pascere multitudinem?

Vtique si igitur ibi dixerint quinque solummodo adesse panes hordeaceos, duoque pisces, & haec Cur tantum est portio preparata conuino, famis autem Chitem, & turba necessitas summe extrema est, vt illi, stus quid disponis per ordinem digerantur locaque, panifici defundant ad comedendum: Si latiare famem bus intendi, tantam, quantam populi multitudine cruciat, & illi tantummodo quinque panes hordeacei fatigant distribuendi, quo fine statuerillo tibi conseruantur, signando, quod diligenter epulum tam modicum hordeaceum & substantiam tam exiguae tantam non possit superdeplere necessitatem? Quid illud, quælo, cōuuum? cōsiderat. Tuene cōuenit maledicti, & ame decet celiatura nem, & omnipotentiam, vt illi conforme, sit enim pulm, quod intendis, vietus adeo parens, vt vix vili, & parcer? I. pars hordeaceus tantummodo canibus adiicitur, in quantum hordeum communis est esse animalibus ratio, is expertibus, & quod magis illorum quam hominum. Scruu alimento. Quid igitur ratione, Domine turbam junctas cibis illi soli animalibus proprio, que nec notitiam habent, vñsumque rationis? forsan minus his usque ad populo, te modo frequenter, quam fulti populo tuo antiquo? Cum igitur illis elemosynas fues adeo suauem, vt telo, Sapientia tuo dederit spiritui tuulum suauem, in eoque cibo tuae cuitatis monstraueris dulcedinem. O quam bonus & suavis est Domine spiritus tuus, &c. qui ut dulcedi. e. n. sapientia in filios demonstrare, panis suauissimo de calce, profito. Utarem illo modo filij tui dulcedinem illam experientur, panem illis de celis dedilli. Obidecetem tempore, pacem in qua, Angelicus preparatum in manus, ex quo tuam agnoscetur, inquietatem, tunc spiritus dulcedi. em illis autem, quae comitantur, in prandium panem preparas, hordeaceum? Illi populo carnes ministrasti in deferto plus sati abundantem, per aera transmittens cotones, & ares corum palatio gratillinas, circa tantaria quotilibet instar pluviae, catena, uatum decidentes: Vespere comedens carnes, & manu naturabimini panem. Quomodo nunc defertur epulum, quod illis iniustis in duabus piscibus, & quinque panibus hordeaceis: cum ista sit, quod illis non nimis quam illis te velis ostendere suauem, promptumq; prouisorum? Quid immo verbo promiseras, quod habitatus inter homines ministrates te sequentibus cibos optimos suauissimos, & eminentissimos? Hoc praesciit nobis indica et Iaias: Facet Dominus exer- cium omnibus populi in monte hoc, conuolum proponit, conuolum medullorum, vindemia defere. I. 25. Quero Domine, numquid pinguis, & me- deacei, 26. fors substantiae eius modicium panis hordeacei,